

ŠPANJOLSKE IZREKE I POSLOVICE BOSANSKIH SEFARADA

Poslovica je iz plemenita metala izrađen novac s natpisom i slikom, novac koji milozvučno zvoni, te putuje po narodu iz ruke u ruke.

Čelakovski

(češki naučnik i pjesnik,)

Narodne poslovice su kratke i lako razumljive izreke koje uglavnom izražavaju pravila narodne mudrosti. One karakterišu jedan narod, njegov mentalitet, način mišljenja i njegovu psihu. Poslovice nalazimo kod svih naroda i u svako doba. Jedna te ista misao izrečena u poslovičnom obliku javlja se kod mnogih naroda gotovo u istom obliku ili sa vrlo neznatnim izmjenama i varijacijama. Zato se ne treba čuditi, ako ih nalazimo kod najstarijih naroda Egipćana, Mezopotamaca, Jevreja, Grka i Rimljana, pa sve do naših savremenika. Koliku su važnost stari narodi poklanjali poslovicama, neka posluži kao dokaz da su ih Aristotel, Aristid, Demokrit, Sokrat, Seneka, Tacit i drugi vrlo brižljivo sakupljali i njegovali. Bez sumnje, vrlo časnno mjesto u sabiranju poslovice pripada

kralju Salamonu koji je prikupio zbirku od oko 3.000 poslovice. Nažalost, ova je zbirka propala, za vrijeme jerusalimskog požara god. 586 pre naše ere. Knjiga „Pirke Avet“ pretstavlja pravi biser mu-

Dr S. Pinto

drosti. Proroku Ezri pripisuje se knjiga poslovice, koja je poznata pod imenom MISLE (poslovice). Kralj Salamon definisao je poslovicu ovim riječima: „Hohmet bahuc zarona, barehovot titen kola” („Mudrost ulice, pjeva po trgovima.”).

Ove riječi izvrsno pristaju značenju poslovice i pokazuju im izvor i porijeklo. „Mudrost na ulicama”. Ako se pod ulicom razumijeva narod, onda se sigurno može tvrditi da je poslovice „izraz narodne mudrosti”.

Od modernih država, Španija je prva izdala već u godini 1515 svoju prvu zbirku poslovice na narodnom jeziku, pod naslovom „Refrenes formosisimos y provechosos glosados”. I danas nije rijedak slučaj, da ćemo sresti Španca iz naroda, čiji jezik obiluje poslovice, a pogotovo je to redovna pojava kod školovanijeg svijeta.

Jevreji protjerani iz Španije nosili su kroz svoju istoriju, pa su djelomično i danas sačuvali, osim španskih romansi, i poslovice — koje Sefardi zovu refrenes. Starije generacije su refrenes vrlo često upotrebljavale u svakidanjem životu. Njima su naši djedovi i očevi određivali svoj životni stav, svoj odnos prema ljudima, svoju životnu filozofiju. Da bi poslovice odredili najviši hijerarhijski rang, oni su joj često davali i neko religiozno značenje. Prošarali bi čistu špansku poslovicu kojom hebrejskom riječi ili riječi uzetom od onih naroda i onih sredina s kojima su živjeli. Sefardi su u novim sredinama stvarali i kovali i nove poslovice koje su odraz novih iskustava i saznanja. Jedna studiozna analiza moći će se sa približnom sigurnošću napisati kada budu sve poslovice skupljene i izdane. Bilo je u tome poslu i manjih pokušaja. M. Kayserling izdao je god. 1889 u Budimpešti jednu zbirku „Refrenes y Proverbios espanoles de los Judeos espanoles”. Ovu je zbirku skupio H. S. Davičo iz Beograda. Kayserling je tvrdio da je pretežni dio tih refrenes porijeklom iz Španije, upoređujući ih sa jednom zbirkom poslovice sastavljenom na Pirinejskom Poluostrvu.

I kod nas u Bosni bilo je pokušaja da se poslovice sakupe. Pokojni sarajevski nadrabbin dr Moric Levi posjedovao je zbirku od nekoliko stotina poslovice, koje je sakupio po kazivanju starih ljudi i žena. Kako se ova zbirka stalno bogatila, pok. dr Levi nije htio da je djelomično štampa. Došao je rat i tako je sav dugogodišnji rad na tome polju propao. Rabin iz Travnika, pokojni David Danon, također se bavio sakupljanjem španskih izreka i poslovice, i sakupio je veću zbirku. Jedan dio tih poslovice objelodanjen je u „Jevrejskom Glasu”, koji je izlazio u Sarajevu. Prof. dr Kalmi Baruh spremio je svoju zbirku poslovice popraćenu naučno dokumentovanom studijom o porijeklu, jeziku, analogiji poslovice, ali nažalost ni ova zbirka nije prije rata bila objavljena.

Danas je rijetko naći među Sefardima ljude koji govore espanol, a pogotovu koji još upotrebljavaju poslovice. Fašizam je slistio sve one koji su nosili refrenes ne samo na svojim usnama nego i u srcu. Propalo je neizmjereno bogatstvo, koje je moglo poslužiti kao dragocjeni dokument kulturne istorije i stvaralaštva sefardskih Jevreja

Jugoslavije — koji su uspjeli da dadu tek drugu generaciju ljudi školovanih na visokim školama.

I ova naša mala zbirka moći će oštromnom naučniku da posluži kao mali, ali dragocjeni prilog proučavanju života i filozofije bosanskih Sefarada.

Izreke i poslovice*)

1. Quien no tiene lo que hacer, quita los ojos de su mujer.

2. Quien quire lo mucho, pierde lo poco.

3. Para lo hecho no hay provecho.

4. Principio de sensia es de tener creencia.

5. Ninguno veji su korkova.

6. La limpieza del cuerpo amuestra la limpieza del alma.

7. Si el corazon es ciego, loque vale el ojo abierto.

8. Va hasta Stambol por una cuchara de arroz.

9. Un dano un sehel.

1. Kad čovjek nema šta da radi, iskopaće oči vlastitoj ženi.

2. Ko traži previše, gubi i ono što ima. Kō hoće veće, taj će iz vreće.

3. Onome što je prošlo nema više lijeka. Ono što je prošlo ne vrijedi više spominjati.

4. Početak mudrosti je vjerovanje. Cogito, ergo sum.

5. Niko ne vidi svoju grbu. U tuđem oku vidi trn, a u svome ni brvno.

Objašnjenje: kaže se za onoga koji ne vidi svoje mane.

6. Čistoća tijela je čistoća duše.

7. Što vrijedi otvoreno oko, kad je srce zatvoreno.

Objašnjenje: Čovjeku bez srca ni pamet ne vrijedi.

8. Ode u Stambol za kašiku riže.

Objašnjenje: kaže se za onoga ko neracionalno troši vrijeme.

9. Na greškama se učimo. Errare discimus.

*) Iako rukopis ove male zbirke folklornog blaga, zbog smrti svog autora nije definitivno završen ni sređen (u posljednjem delu na pr. poslovice su samo transkribovane) — objavljujemo ga u znak sećanja i poštovanja prema našem neumornom i suviše rano umrlom saradniku (Redakcija).

10. Saco vacío ne esta en pies. 10. Prazna vreća ne može da stoji.
Objašnjenje: Nijedna stvar (čin, djelo) ne može biti bez osnove.
11. Pleito de hermanos, alheña de manos. 11. Svađa među braćom nestaje kao kna (boja) s noktiju.
Objašnjenje: kaže se kada se ističe prolaznost ili manja važnost nečega.
12. Mal de muchos consuelo de locos. 12. Budala se tješi nesrećom drugih.
13. Pensar al mal para que venga el bien. 13. Misli na zlo, da bi došlo bolje.
Objašnjenje: kaže se kada se čovjek nada boljemu. Vjera u čovjeka ističe se optimizmom.
14. Onde la olla suena, algo hay. 14. Kada lonac zvoni, biće nešto. Gdje ima dima, biće i vatre.
15. Mejor es un buen vecino que un hermano y un primo. 15. Bolji je dobar susjed nego li brat i bliski rođak. Bliži komšija nego brat.
16. Tu habla sea con humildanza en tu enemigo no deseyes venganza. 16. Neka ti besjeda bude blaga, a svome neprijatelju ne poželi osvetu.
Objašnjenje: savjet čovjeku na položaju i javnom radniku.
17. Sembra vergas para que te aharven. 17. Posadi šibe, kojima će te tući. Sadi tikve, da ti se o glavu razbiju.
18. Crece en la huerta lo que non quiere el patron. 18. U vrtu uspijeva što vlasnik i ne želi.
Objašnjenje: kada se nešto dešava i protiv volje čovjeka.
19. La cama es una rosa, si no se duerme se reposa. 19. Postelja je slična ruži, ako se i ne spava na njoj, a ono se odmara.

20. Quien no escucha a su mujerita se retuerce su orejita.

21. El loco lo echa, el sabio lo lleva.

22. Honra a cada uno y non maltrates a ninguno.

23. Ya conosco colles de mi huerta.

24. El hermano para el dia malo.

25. Loque mi ojo no veye mi corazon no llora.

26. Pagan justos por pecadores.

27. Bien guisa la mi nuera con la casa llena.

28. La anguistra a su hora.

20. Ko ne posluša svoju ženicu, uho mu se savija.

Objašnjenje: koji put treba i ženu poslušati.

21. Budala izvaljuje, a pаметan riječi u sebi nosi (zadržaje). Što lud učini, deset pametnih ne ispravi.

22. Poštuj svakoga a ne preziri nikoga.

Objašnjenje: kaže se za onoga koji pokušava da svakoga razumije, ali i za oportuniste.

23. Poznajem kupus iz svoje bašte.

Objašnjenje: kaže se kada se hoće naglasiti da su nekome prilike vrlo dobro poznate.

24. Brat se pozna u crnini danima.

Objašnjenje: kaže se kada se želi istaknuti da se u teškim danima ili nevolji poznaju ljudi.

25. Srce mi ne čezne za onim što oko ne vidi.

Objašnjenje: može se reći za čovjeka umjerena.

26. Pravednici ispaštaju za djela grijешnika.

27. Dobro kuha snaha, kad je kuća puna. S maslom je i bukva dobra.

Objašnjenje: kaže se u prenesenom značenju. U dobru lako je dobar biti.

28. Svaka nevolja u svoje vrijeme.

Objašnjenje: ne treba se prije reda plašiti ili žalostiti.

29. El mal que se puede reparar con dinero no es mal.

30. Mucho hablar, mucho jarar.

31. Mas presto pasan malas cuchialladas que malas palavradas.

32. Vinagre fuerte y al atuyendo hace dano.

33. Una madre y un ventallapan mueho mal.

34. Todo el que va a la guerra no caye.

35. Suspecho e celo non dan consuelo.

36. Por el cante se conoce el ave.

37. No deses lo que adquirir no puedes.

38. El konsežo de todos toma, ma el mijo no dešo.

39. No alaves el dia antes de su pasadia.

40. El mas prospero de el hombre es de odobar sus yereos.

29. Nevolja koja se može odstraniti novcem nije nevolja.

Objašnjenje: čovjek ne treba da žali za novcem, ako je izbjegao opasnost.

30. Ko mnogo govori, mnogo i griješi. Tacere aurum est. Štinja je zlato, govorenje srebro. Si tacuisses-filosophus mansisses.

31. Brže zacjeljuju rane zadane nožem nego li riječima. Verbum magis vulnerat quam gladius.

32. Jako sirće škodi i samoj posudi. Cum grano salis.

Objašnjenje: Ne valja ništa raditi previše.

33. Majka i pregača pokriva ju mnogo zla.

Objašnjenje: kada se hoće da istakne ogromna ljubav majke.

34. Svi koji idu u rat ne ginu. Svaki ne gine od mača.

35. Zajedljivost i zavist ne pružaju utjehe.

Objašnjenje: kaže se zajedljivom i zavidljivom čovjeku.

36. Ptica se poznaje po glasu.

37. Ne zaželi što postići ne možeš. Prostiri se koliko ti je jorgan dug.

38. Poslušaj savjet svakoga ali od svoga ne odustaj.

39. Ne hvali dana prije večeri. Konac djelo krasí.

40. Najveći uspjeh čovjeka je osloboditi se svojih mana.

Objašnjenje: kada treba čovjeka pozvati da svlada sebe.

41. Ni te bendigo, ni te maldigo si no en la hora que te lo digo.

42. Por sus frutas se conoce el arbol.

43. Ni novia sin velo, ni mujer si celo.

44. Meyor es creyer que no ir a ver.

45. Cada par con su parqual.

46. Huego y baraya no se amata con paga.

47. Haragan y conceyero.

48. Hierro con hierro sa aguya.

49. Quien en el cielo escupe en la cara li cae.

50. Las paredes eienen orejas.

51. Quien tiene pared de vidro no eche piedras en el tejado del vecino.

52. El mas chico cabello hace su solombra.

41. Ne blagosiljam te, niti proklinjem već ti u pravi čas kazujem.

Objašnjenje: U pravi čas.

42. Drvo se poznaje po plodu. Po jutru se dan poznaje.

43. Ni nevjeste bez vela, ni žene bez zavisti.

44. Bolje je vjerovati nego pitati.

45. Svaka ptica svome jatu leti.

46. Požar i žeravica ne gase se slamom. Vatra se ne gasi slamom. U vatru ne sipaj ulje.

47. Lijenčina a dijeli savjete. Objasnenje: kaže se za onoga koji samo savjetuje, a sam ništa ne radi.

48. Gvožđe se oštri gvoždem. Nož se brusi nožem.

Objasnenje: kaže se kada treba nekoga potstaknuti da istraje do kraja.

49. Ko u nebo pljuje na lice mu pada.

Objasnenje: upotrebljava se kada treba obuzdati čiju oholost i nadutost.

50. I zidovi imaju uši.

Objasnenje: upotrebljava se kada se želi koga upozoriti na opreznost.

51. Ko ima zidove od stakla, neka ne baca kamen na krov susjeda. Ko je šupalj pod ušima ne hvata se za uši.

52. I najmanja dlaka baca svoju sjenu.

Objasnenje: Ni male stvari ne treba nipođstavati.

53. Bien digo a mi yja, para que lo entienda la mia nuera.

54. Dimi con quien vas, ti dire quien sos.

55. El buen pano en la barca se vende.

56. Quien se casa por la moneda parde la moneda, la muyer le queda.

57. Quien mucho escoge, lo podrido come.

58. Quien mal habla, mal oye.

59. Quien merca loque no le preme, vende loque tyene.

60. La puerta abiarta y el justo peca.

61. Quien de todos es amigo, es muy pobre o muy rico.

62. Mano ke keris ver kortada bezala.

63. Ni onde tu tia, cada dia.

53. Kćerku kara, snahi prigovara.

Objašnjenje: kada se hoće nekome nešto reći aluzijom.

54. Kaži mi s kim si, pa ću ti reći ko si. S kim si — takav si.

55. Dobra čoha se i u barci prodaje.

Objašnjenje: kaže se kada je što dobro i vrijedno, ono se ne treba hvaliti, to ima svoju veliku cijenu.

56. Ko se ženi zbog novca, novac izgubi, a žena mu ostaje.

Objašnjenje: upotrebljava se kada se nekoga treba odvratiti od gramžljivosti i pohlepe za novcem.

57. Ko mnogo probire, trulo jede. Probirač nađe otirač.

58. Ko zlo govori, zlo i čuje.

Objašnjenje: upotrebljava se za čovjeka koji čini zlo.

59. Ko kupuje što mu ne treba, prodaje ono što ima.

Objašnjenje: aluzija na rasipništvo i lakomislenost.

60. Kada su vrata otvorena, i pošten zgriješi.

Objašnjenje: prilike dovode čovjeka u iskušenje.

61. Ko je prijatelj svima ili je veliki siromah ili veliki bogataš.

62. Ruku koju želiš otsjeći, poljubi.

Objašnjenje: Neprijatelja ćeš lakše svladati laskanjem.

63. Ni svojoj tetki ne idi svaki dan.

Objašnjenje: Budi umjeren i ni u čemu ne pretjeraj.

64. No hace le que puede si no el que esta embesado.

65. Paga loque debes, sabras loque tienes.

66. Hace bien y no mires con quien.

67. Asno callado por savio es contado.

68. Del mal paquado, afilu piedras.

69. El vecino vee la entrada, y no vee la salida.

70. Pasa un punto, viviras un mundo.

71. Quien bien esta y meyor escoge, cuando viene el mal que no se anoje.

72. Quien non tiene la hermosa besa la mucosa.

73. Negar una falta es haser otra peor.

74. Por decir la verdat se pierdi la amistad.

64. Ne daje onaj koji ima nego onaj koji je navikao.

65. Plati svoj dug pa ćeš znati što imaš.

Objašnjenje: upotrebljava se kada se čovjeku želi reći da žuri sa računom.

66. Čini dobro i ne gledaj kome.

Objašnjenje: kaže se kada onaj koji čini dobro ne čeka da mu se uzvrća. Potstiče ljude na humanizam.

67. Kada magarac šuti, smatra se da je mudar. Si tacuisses philosophus mansisses.

68. Od zla dužnika pa kad i kamen. Od zla dužnika i koza bez mljeka.

69. Susjed vidi prihode, a ne vidi rashode.

Objašnjenje: kada se aludira na zavist ljudsku.

70. Prođeš li jedan čas, preživieš cio vijek.

Objašnjenje: kada treba na vremenu dobiti i ukloniti nevolju koja ti pretstoji.

71. Ko živi u dobru, a traži bolje, neka se ne žali kada ga snađe gore.

72. Ko nema ljepoticu, ljubiće i ružnu.

Objašnjenje: kada se hoće nekoga utješiti.

73. Ne priznavati prvu grešku, znači upadati u drugu još goru.

74. Rekneš li istinu, gubiš prijateljstvo. Fiat iustitia pereat mundus.

75. Una mano sola ni canta
ni llora.

76. Hace el paso segun el pie.

77. Al haragan tarde le viene
la gana.

78. Al bien entendidor pokas
palabras.

79. El hombre propone y el
Dios dispone.

80. Después de la lluvia sale
el sol.

81. Cuando haj pletos en casa
no se recoge ni la ceniza.

82. Si paz no eziste, se pasa
vida triste.

83. Si paz en casa manca el
choro de amor estanca.

84. Todos los empiesos son
fuertis.

85. Si en casados non hay
amor de tura non tienen vida
segura.

86. Suspecho y celo non dan
concuelo.

87. No deseas loque adquirir
no puedes.

75. Usamljena ruka niti pje-
va, niti plače.

Objašnjenje: kaže se za
čovjeka bez prijatelja.

76. Koračaj prema nozi.

Prostiri se prema guberu.

Objašnjenje: kada se ne-
koga želi upozoriti da preduzi-
ma sve u granicama svojih spo-
sobnosti.

77. Lijenčini kasno stiže volja.

Objašnjenje: prekor ne-
radniku, koga vrijeme uvijek
pregazi.

78. Pametnom dosta malo
riječi. Sapienti satīs.

79. Čovjek snuje a bog odre-
đuje.

80. Poslije kiše javlja se
sunce.

Post nubila Phoebus.

81. Kada je svađa u kući, ne
može se ni pepeo sačuvati. Slo-
žna braća nove dvore grade, a
nesložna i stare razvaljuju.

82. Gdje nema mira, provodi
se žalostan život.

Objašnjenje: aluzija na
neslogu u kući.

83. Kada u kući nema sloge,
presahnuće i izvor ljubavi.

84. Svaki početak je težak.
Omnia initia difficila sunt.

85. Ako u braku nema traj-
ne ljubavi —, nema ni sigurna
života.

86. Taština i zavist ne daju
utjehu (ne donose utjehu).

87. Ne zaželi što postići ne
možeš.

88. Del amanicer se veye el buen dia.

89. En el plato que comes no escupes.

90. Todo loque se luze no es oro.

91. Loque puedes solo, no haperes de otros.

92. Gvay de el malo y cu vecino alado.

93. Entre la pas y la gera, guay de el quien la yeva.

94. Quien mete las manos entre dospiedras las quita machucadas.

95. El mas buen medico es la natura y el tiempo.

96. Gana buena fama y echa-te en el mar.

97. Grande mal es el no saber.

98. Ijos no tengo netos mi lloran.

88. U zoru se vidi kakav će biti dan.

Objašnjenje: kaže se za nekoga koji na početku odmah griješi ili čovjeku čija je mladost uzalud prošla.

89. Ne pljuj u tanjir iz kojega jedeš.

Objašnjenje: Ne budi nezahvalan dobročinitelju.

90. Nijje zlato sve što sija.

91. Što možeš učiniti sam, ne očekuj od drugoga.

92. Jao zlu čovjeku i njegovom susjedu (onome koji se s njim druži).

93. Teško onome koji se nalazi između mira i rata.

Objašnjenje: kaže se kada je čovjek u teškoj situaciji — između čekića i nakovnja.

94. Ko stavlja ruke između dva kamena, izvadiće ih zgnječene.

Objašnjenje: kaže se kada se želi nekog odvratiti, da se ne miješa u tuđe poslove.

95. Priroda i vrijeme su najbolji ljekari.

Natura est optimus medicus.

97. Dobi dobar glas i baci se u more. Rodi me majko srećna, pa me baci u đubre.

Objašnjenje: kaže se za čovjeka koga u životu prati sreća.

97. Najveće zlo je neznanje. Ignorantia malum maximum.

98. Sinova nemam, a unučad mi plače.

Objašnjenje: kada se nekome nametne dužnost.

99. Y en el oro haj cheser.
100. Y mucha miel enfasia.
101. Lloran cuerpos por vestidos i vestidos por cuerpos.
102. Quien barvas vee, barvas cata.
103. Quien madruga el Dios le ayuda.
104. Quien es tu enemigo, el de tu oficio.
105. Quien bien te queri llorar te haci.
106. Quien lazdra, y alcanza.
107. Quien de casa fue, lonche fui.
108. Quien core — caye.
109. Quando da el ijo al padre, llora el ijo y llora el padre.
Quando da el padre al ijo, rie le padre, rie el ijo.
110. Un dia mas un sehel mas.
111. A hombre hablador y indiscreto non confies tu secreto.
99. I u zlatu ima otpadaka.
Objašnjenje: Nema čovjeka bez mane, kao zlata što nema bez otpadaka.
100. Ako je previše dodija, pa makar bio i med.
101. Plaču tijela za odijelima, a odijela za tijelima.
Objašnjenje: kada neko udešava modu prema sebi, a ne sebe prema modi.
102. Ko vidi brade, brade će ga i snaći.
Objašnjenje: Treba poštovati starije.
103. Ko rano rani i bog mu pomaže. Ko rano rani dvije sreće grabi.
104. Ko ti je neprijatelj, nego esnaflija; onaj koji radi isti posao.
105. Ko te voli, taj će te rasplakati.
106. Ko radi, zaradi.
107. Ko od svoje kuće bježi, daleko bježi.
108. Ko visoko leti, nisko pada.
Festina lente.
109. Kada sin daje ocu, plače sin, plače otac.
Kada otac daje sinu, smije se otac, smije se sin.
Objašnjenje: Od djece ne očekuj zahvalnost.
110. Svaki dan donosi novo iskustvo, novo saznanje.
111. Brbljivcu i indiskretnom čovjeku ne povjeravaj svoju tajnu.

112. Aguas pasadas no muelen molinos.

113. Antes dientes que parentes.

114. Voz de pueblo, voz de Dios.

115. De la faja fin la mortaja.

116. Dos con uno lo quitan de el mundo.

117. La madre que pare cole-vros, demando por eyos.

118. Al tijempo el concejo.

119. De dota i ajuar ninguno no se enrequicyo.

120. Ajo dulce no hay.

121. De castas vienen los reyes.

122. De una pulga en gameo.

123. El frio abate al leon.

112. Protekle vode ne okreću vodenice.

Objašnjenje: kaže se kada čovjek promaši cilj ili ga vreme preteče.

113. Zubi su preči i od roditelja.

Objašnjenje: u smislu bliža košulja od gunja.

114. Glas naroda, glas božiji. Vox populi, vox dei.

115. Od kolijevke pa do groba. Objasnenje: kaže se za onoga ko je nepopravljiv.

116. Jedan protiv dvojice silazi sa svijeta. Dva loša ubiše Miloša. Nec Hercules contra duos.

117. Majka ako i zmije rađa pita (brine) za njih.

Objašnjenje: ogleda se ogromna ljubav i briga majčina za djecu — pa makar ona i zla bila.

118. Savjet izrečen na vrijeme.

119. Od miraza i ruha niko se nije obogatio.

Objašnjenje: odvracanje od pohlepe za mirazom.

120. Nema slatkog češnjaka.

Objašnjenje: kaže se kada čovjeka treba upozoriti da bude oprezan naročito prema neprijateljima.

121. Kraljevi dolaze od soja.

122. Od muhe medvjeda.

Objašnjenje: kada se nešto pretjera.

123. Studen slomi i lava.

Objašnjenje: primjenjuje se kada se dokazuje da ništa nije vječito.

124. Loque aboreci queyo encampi.

125. Loque a ti no te agrada al amigo no li agas.

126. Las cosas claras el Dios las bendice.

127. Si un ciego gia otros ciegos a el abismo van luego.

128. Tanto que mi lo quire, que no mi lo creo.

129. Tanto grita el ladron que cae el patron.

130. Si pedonar no quijeres de le Dios pardon non esperes.

131. El rio pasa i le arena queda.

132. El pan de la vecina es melisina.

133. La casa del doliente se cema i no se siente.

134. Creyar una creatura, creyar uno mundo.

124. Što sam prezirao — snaslo me.

Objašnjenje: kada čovjeka snađe ono što je izbjegavao.

125. Što se tebi ne sviđa, ne čini svome prijatelju. Ne čini drugome što nećeš da se tebi čini.

126. Jasne stvari i bog blagosivlje. Čist račun, duga ljubav.

127. Ako jedan slijepac vodi drugog slijepca, brzo će pasti u provaliju.

128. Toliko čeznem da ni samome sebi ne vjerujem.

Objašnjenje: kada se hoće istaknuti velika čežnja.

129. Toliko više lopov, dok ne zaplaši vlasnika. Držite lopova.

Objašnjenje: kada neko hoće da zametne svoj trag.

130. Ako sam ne praštaš, ne čekaj da ti bog oprostí.

Objašnjenje: kaže se kada treba nekoga nagovoriti da oprostí drugome.

131. Potok protiče ali pijesak ostaje.

Objašnjenje: kada se želi reći da svaki događaj ostavlja svoj trag.

132. Hljeb komšije je kao lijek. Tuđe uvijek slađe.

133. Kuća nevoljnika izgori, a da se i ne čuje.

Objašnjenje: kaže se za onoga koji junački snosi svoju nevolju i ne kuka.

134. Vaspitati i podići jedno dijete — vaspitati i podići ceo svijet.

Objašnjenje: teško je biti vaspitač.

135. Un buen pleto trae buena paz.

136. Vieja en casa, droga en casa.

137. No toces lumbre en sabato.

138. Para lo echo, no hay provecho.

139. Luenga tierna, rompe el queso.

140. Lo fiyado deve ser pagado.

141. La experoencia es madre de la sencia.

142. Mas huerte es de pensar que de lo pasar.

143. No hay mejor testigo que el papel escrito.

144. Por poca levadura se bosea la masadura.

145. Una rosa no hace corona y una paharito no trae la prima vera.

146. En el oro no cae mancha.

147. El oro es olvidadiso.

148. Boquita de miel, corazon de fiel.

135. Poslije žestoke svađe, dobar mir.

136. Starost u kući, lijek u kući.

Objašnjenje: kaže se kada se želi istaknuti poštovanje prema starosti i iskustvu.

137. Ne diraj vatru subotom.

Objašnjenje: Pobožni Jevreji subotom ne lože vatru — zabrana. Primjenjuje se: kada se nekoga odvraća od neprijatnosti i da ne čini nepromišljeno djelo.

138. Onome što je prošlo nema lijeka.

139. Mekan jezik lomi i tvrde kosti. Dobra riječ i gvozdена vrata otvara.

140. Dug treba platiti.

141. Iskustvo je majka mudrosti.

142. Teže je misliti negoli podnositi.

143. Nema boljeg svjedoka od napisane riječi. Verba volant, scripta manent.

144. Zbog malo kvasca pokvari se tijesto.

Objašnjenje: kaže se za škrta čovjeka.

145. Jedna ruža ne čini vijenac, niži jedna ptica donosi sobom proljeće. Jedna lasta ne čini proljeće.

146. Za zlato se rđa ne hvata.

147. Zlato se zaboravlja.

148. U ustima med, u srcu jed.

149. Hablar cin pencar es tirar cin apuntar.

150. De un carnero no hay dos pelas.

151. Eshoegra ni de barro buena.

152. Lena sin fumo no hay.

153. Ni miercoles sin sol, ni vivda sin dolor, ni mosa sin amor.

154. La muyer sabia fragva la casa i la loca con sus manos la deroca.

155. Mechor es caer en un rio furiente e non en boca de la hente.

156. El trabajo no deronza sino provecha i onra.

157. La hambre y el frio trae a la purta del enemigo.

158. El mal i el bjen en la kara se veji.

159. En la cindat de los ciegos beata el que tiene un ojo.

160. La vieja tura, porque se cura.

161. Avanza la ceniza y gasta la farina.

162. Un corason es espezo de otro.

149. Govoriti bez razmišljanja je što i pucati, a ne ciljati.

150. Nema jagnjeta sa dvije kože.

151. Svekrva ni od zemlje nije dobra. Svekrva svemu kriva. Nema dobre svekrve.

152. Nema drveta bez dima.

153. Ni srijeda bez sunca, ni udovica bez boli, mi djevojka bez ljubavi.

Objašnjenje: vjerovanje da srijeda treba da bude sunčani dan.

154. Pametna žena kuću gradi a luda žena svojim rukama je ruši.

155. Bolje da padneš u bijesni vrtlog negoli da te svijet ogovara.

156. Rad ne ponižava već donosi koristi i čast.

157. Glad i studen tjeraju do neprijateljskih vrata.

158. Dobro i zlo se na licu vidi.

159. U varoši slijepih, blago onome ko ima samo jedno oko.

160. Staro traje, jer se čuva.
Objašnjenje: kaže se kada se hoće nekoga potstaknuti na štednju ili umjerenost.

161. Štedi lug a troši (rasipa) brašno.

Objašnjenje: kaže se za rasipnika.

162. Jedno srce je ogledalo drugoga.

Objašnjenje: kada hoće da se kaže: Slika našla priliku.

163. Dota y achugar te puedo dar, el mazal va te lo abuscar.

164. El mal viene a quintales y se va a metocales.

165. No le digas al loco ni mucho ni poco.

166. No tiene ni padre ni madre ni spiritu santo.

167. Guaj de akel ke va detras de lo pardido.

168. Pari kolevro para ke mi kiti los ožos.

169. Non aj ermano asta ke non lo pare la madre.

170. Ožo ke non veji — korason non degueli.

171. A ti te lo digo mi iža entjende lu Tu mi nuera.

172. Alta i gorda ke me krija el dio, blanka i korelada ja mi ago jo.

173. La pera no kaji londje del peral.

174. Por dizir huego — non si kema la kazá.

175. Ken mar esparti — en rijos se arti.

176. Sara tu kaza — alavaras a tu vizina.

177. Azno batal — proveća al vizindado.

163. Ruho i miraz mogu ti dati, sreću potraži sama.

164. Zlo naglo stiže, a polako odlazi.

165. Budali ne govori ni malo ni puno.

Objašnjenje: sa budalama ne valja imati posla.

166. Nema ni oca, ni majke, ni svetoga duha.

Objašnjenje: kaže se za čovjeka usamljena.

167. Teško onome ko jadikuje za izgubljenim.

168. Izreka: Rodila zmiju da mi ispije oči (kad se majka žali na nevaljala sina-kćer).

169. Nema brata dok ga ne rodi majka.

170. Ako se okom ne vidi (obično zlo!) ni srce ne zažali.

171. Čerku kara — snahi prigovara.

172. Stasitu i jedru neka me bog stvori, belom i rumenom uređiću se sama.

173. Ne pada jabuka daleko od stabla.

174. Ako se spomene vatra — ne mora kuća da gori. (Kada se hoće ohrabriti slušaoce ako je riječ o opasnim stvarima.)

175. Ko more dijeli — pretvara ga u rijeke.

(Kaže se lakomom gazdi ili rasipniku).

176. Zaključaj vrata — pa ćeš hvaliti komšiku.

177. Besposlen magarac od koristi je komšiji.

178. Londje de vista — serkano de korason.

179. El kantaro va ala huente fin ke no se arompe.

180. Kada karnero por su pje si enkolga.

181. Ken ažo kome — la boka le fjede.

182. Ken bati a la puerta — sjenti su ripuesta.

183. El bien al bien — el sisku ala carvonera.

184. Di tanto amen — li kaje il talet.

185. Todo lo dešado es perdido.

186. Arimedja te kon lu tujo — non sejas muftač de niuno.

187. Quien de casa dependido fui — a casa torna.

188. Asprikos i diablokos — no stan ketikos.

189. Fin ke al riko le dara la gana al prove le sale la alma.

190. Tanto seja su kerer — kvanto es su puder.

191. Si se hueron los anikos — ja kedaron los didikos.

192. Slaštro haragan — kuan-do l'aguža — kuando el didal.

193. Entre la madre i la komadre pardimos al ižo.

194. Ken se burla (toma) kon su onor — parde su kavod.

178. Daleko ali srcu drago.

179. Bardak ide na vodu dok se ne razbije.

180. Svaki se ovan za svoju nogu vješa.

181. Ko češnjak jede — smrde mu usta.

182. Ko kuca na vrata — mora čuti odgovor.

183. Mal na mal — rđa na stvarima.

184. Ko se mnogo klanja — stražnjicu vilaré (preneseno).

185. Propušteno — izgubljeno.

186. Snadi se sam — ne traži pomoć ni od koga.

187. Ko od kuće bježi — kući se vraća.

188. Novac i đavo nemaju mira.

189. Dok bogatom volja dođe — siromahu duša ode.

190. Kad bi samo htio — koliko bi mogao (misli se na pomoć od boga ili bogatog čovjeka).

191. Iako je prstenje otišlo — prsti su ostali (koje će opet steći).

192. Lijenom (krojaču) čas igla — čas napršnjak (nestane).

193. Kod novorođenčeta (nedonoščeta) prebacuje majka babcu, a ova porodilji.

194. Ko se šali svojom čašću — lako izgubi dostojanstvo (poštovanje).

195. El mediko es akel ke pasa el mal.

196. Ken miel meskla, algu si le apega.

197. Todo loke se uza — non se eskuza.

198. Kaminos djustos el dio los bendizi.

199. Mežor es un pašaro en la mano — ke dies abulando.

200. Ken no kere aprjentar — buška dota i ašugar.

201. De buena casa — buena braza.

202. Ni linda de enkanjar — ni feja de espantar.

203. De la faša fin la murtaža.

204. Al bovo le kore la bava.

205. Ojan tus ujidos dičas de tu boka.

206. Kada uno va a su so-lombra.

207. Mi ižo „ganador” — traje uno jeva dos.

208. Pasensja piožo — ke la noče ez larga.

195. Ljekar je onaj (određenoj bolesti) ko preboli istu.

(Najbolje se čuva onaj ko je bolest — zlo — prebolio).

196. Ko med miješa, nešto mu se prilijepi.

197. Ne napuštaj (dobre) običaje.

198. Ispravne puteve — bog blagosilja.

199. Bolje je i vrabac u ruci nego 10 u letu (nego golub na grani).

200. Ko neće da se sprijatelji (kod ženidbe sina) traži mnogo miraza i ruha.

201. Od dobre kuće — dobra i „pečenica” (misli se na kućanicu).

202. Nije li lijepa da te zapanji (začara) niti je ružna da te prestraši.

203. Od bešike do motike — od rođenja do smrti (po smislu).

204. Ludome se slina cijedi.

205. Nek čuju i tvoje uši riječi tvojih usta (učini sam što drugom zboriš).

206. Svaki ide za svojom sjenom (svaki se čovjek cijeni po svom djelu).

207. Moj sin šičardžija (trgovac) donese jedan — a nosi dva (groša).

208. Strpi se, vaško — duga je noć. (Kaže se gnjavatoru koji svojim glupostima dodijava).

209. Darsa mi ižo — seja en tišabeav.

210. Dos gajos en un gajinero no kantan.

209. Neka je moj sin propovjednik (govornik) — pa bilo i na dan žalosti.

210. Dva pijetla u istom kavezu ne poje.